

ČTVRTLETNÍK

LÉTO 2012

PRO PAMÁTKY

VÁŠ SPOLEHLIVÝ PARTNER PRO PAMÁTKY

Financování památek

ROZHOVOR S NÁMĚSTKYNÍ MINISTRYNĚ KULTURY ANNOU MATOUŠKOVOU

EDITORIAL

Díky internetovému portálu PROPAMÁTKY vám i v letním prázdninovém čase přinášíme stejnojmenný čtvrtletník. Co se dočtete?

Náměstkyně ministryně kultury PhDr. Anny Matouškové jsme se zeptali, kolik prostředků Ministerstvo kultury poskytuje na obnovu a zachování památek nebo také na spolupráci s neziskovými organizacemi.

Financování kulturního dědictví jsme se sami věnovali v rámci našeho nového projektu MÁME VYBRÁNO. Jeho součástí byla odborná konference, prezentace nadací a nadačních fondů, ale také soutěž veřejných sbírek na obnovu památek a historicky cenných objektů. Díky tomu Vám můžeme např. sdělit, jaká sbírka byla v roce 2011 finančně nejúspěšnější. Reportáž o tomto projektu nabídla také ČT24.

Hledáte inspiraci při rekonstrukci památky? Představujeme Vám Novákův statek.

Informujeme Vás o partnerských organizacích, které finančně podporují naši práci. Děkuje.

Za celou redakci portálu PROPAMÁTKY Vám přeji poklidné letní čtení.

Aleš Kozák

DOPORUČUJEME

MUZEUM CÍRKEVNÍHO UMĚNÍ PLZEŇSKÉ DIECÉZE

V rekonstruovaných prostorách františkánského kláštera v Plzni bylo 15. června 2012 slavnostně otevřeno Muzeum církevního umění plzeňské diecéze. Expozice jsou koncipovány jako soubor kulturních a historických reálií, který seznamuje návštěvníka se světem křesťanů. O novém pojetí muzea, které přímo navazuje na diecézní muzeum v Plzni, jsme hovořili

s Ing. arch. Janem Soukupem, který je iniciátorem tohoto muzea, autor jeho koncepce i architektonického řešení. Celý rozhovor si můžete přečíst na portálu PROPAMÁTKY.

VELETRH PAMÁTKY

V Průmyslovém paláci na výstavišti v pražských Holešovicích se ve dnech 4.–6. října 2012 uskuteční první oborový veletrh s názvem PAMÁTKY 2012 – regenerace, financování, využití. Veletrh je určen zástupcům státní správy a samosprávy, vlastníkům památek, zástupcům církví, projektantům, architektům, správcům památkových objektů a všem odborníkům v památkové péči. O novinkách veletrhu pravidelně informujeme na portálu PROPAMÁTKY.

www.incheba.cz/pamatky

INDUSTRIÁLNÍ STOPY

Industriální stopy se od letošního roku poprvé, a pro příští léta již pravidelně, konají v rámci týdne Dnů evropského dědictví, tentokrát 15. září 2012. Ten den bude pro veřejnost zpřístupněno co nejvíce staveb a areálů spjatých s minulostí techniky a průmyslové činnosti člověka. Organizátoři Industriálních stop se obracejí na majitele či správce industriálních objektů, ale i na muzea,

20 LET OBNOVY ŽIDOVSKÝCH PAMÁTEK

Židovské památky a jejich rekonstrukci po roce 1989 přibližuje nová stálá expozice, která byla otevřena 24. června 2012 v Jeruzalémské synagoze v Praze. Dvacetiletá historie obnovy židovských hřbitovů a synagog v šesti desítkách českých obcí je představena zčásti na fotografiích, zčásti jako prezentace v počítačích. Do dneška se v Česku dochovalo asi 200 synagog a 370 židovských hřbitovů. Cílem výstavy je přiblížit návštěvníkům významné i opomíjené židovské památky ve středních, východních a jižních Čechách. Zprávu si můžete přečíst na portálu PROPAMÁTKY.

občanská sdružení, spolky, pořadatele uměleckých a prezentačních akcí, výstav, exkurzí či setkání, aby se k této akci přidali a upozornili tak na unikátní a stále ještě opomíjenou součást našeho kulturního dědictví. Zároveň tak mají možnost připomenout bezprostředně ohrožené stavby a areály a upozornit na příklady nového využití.

www.industrialnistopy.cz

ROZHOVOR

Financování památek

V oblasti péče o památky se v poslední době odehrává a nebo připravuje mnoho zajímavého a důležitého. Často je uznávána role neziskového sektoru, hledají se potřebné finanční prostředky a nové cesty, jak získávat zdroje na obnovu a péči o památky. Svůj názor nám sdělila náměstkyně ministryně kultury PhDr. Anna Matoušková.

Jak může Ministerstvo kultury pomoci vlastníkům památek při hledání finančních prostředků na jejich obnovu? Co jim může nabídnout?

Ministerstvo kultury je ústředním orgánem státní správy pro oblast státní památkové péče. Jeho úkolem je spoluvytvářet v naší společnosti takové prostředí, které bude garancovat záchranu, uchování, poznání a zprostředkování památkového fondu naší republiky pro současnou i budoucí generaci. Ministerstvo kultury vymezuje veřejný zájem, prosazuje ho a také ho v mezích svých možností kompenzuje. O všech těchto činnostech by měli být občané České republiky informováni. Děje se tak zejména prostřednictvím internetových stránek Ministerstva kultury, dále pak osobním metodickým působením odborných pracovníků ministerstva zabývajících se památkovou péčí. Ministerstvo kultury tedy může nabídnout vlastníkům památek jak odbornou, tak finanční a metodickou pomoc.

Jaký objem finančních prostředků vydá ročně Ministerstvo kultury do obnovy hmotného kulturního dědictví?

Soustředíme se na obnovu kulturních památek prostřednictvím dotačních programů Ministerstva kultury. Pro památky máme dnes k dispozici celkem 504 milionů korun, v loňském roce to bylo téměř 607 milionů korun a v roce 2010 jen 409 milionů korun. Bohatě byly naše programy vybaveny v roce 2009, a to částkou 737 milionů korun, a ještě lépe v roce 2008, kdy jsme rozdělili 862 milionů korun.

Co podstatného přináší koncepcie památkové péče, schválená minulý rok, v oblasti financování památek?

Nová koncepcie památkové péče v České republice na léta 2011–2016 se v oblasti dotačních řízení dotýká zejména otázky administrativní náročnosti dotačních programů a problematikou nerovnosti vlastníků nemovitostí, jejichž vlastnická práva jsou orgány památkové péče omezena z důvodu ochrany veřejného zájmu. Vytyčuje v této oblasti tři opatření k hledání řešení, která však mohou do praxe uvést až odpovídající změny v legislativě:

1. Provedení revize zásad a zefektivnění administrace dotačních programů Ministerstva kultury.

TEXT – ZBYNĚK KONVIČKA
FOTO – ČESKÉ DĚDICTVÍ UNESCO, ARCHIV REDAKCE

VEŘEJNÉ SBÍRKY MOHOU ZACHRAŇOVAT JAK STARÉ VARHANY, TAK I TECHNICKÉ PAMÁTKY.

2. Zavedení možnosti čerpání finančních prostředků u nemovitostí, které nejsou kulturní památkou, ale které se nacházejí v památkových rezervacích a zónách a ochranných pásmech.

3. Zefektivnění stávajícího systému daňových úlev pro vlastníky kulturních památek a prověření možnosti jeho rozšíření pro vlastníky nemovitostí, které nejsou kulturními památkami a které leží v památkových rezervacích a památkových zónách.

Plánuje se nový památkový zákon, co by mohl přinést nového v oblasti financování památek?

Stávající nástroje finanční kompenzace veřejného zájmu v oblasti nakládání s památkovým fondem jsou dlouhodobě považovány za nedostatečné. Daňové úlevy představují v podstatě jen symbolickou finanční úlevu a dotační programy nejsou zárukou systematické a dlouhodobé pomoci. Jejich finanční vybavení je značně kolísavé a převis potřeb nad možnostmi činí každoročně z dotačních řízení pro uchazeče náročnou soutěž s nejasným výsledkem. V novém zákoně budeme vycházet zejména z opatření obsažených v koncepci. Hledání řešení bude zcela jistě provázet jedno velké téma diskutované zde od počátku devadesátých let minulého století – otázka, jak převést část výnosů z cestovního ruchu na péči o památky.

Jak funguje spolupráce Ministerstva kultury s neziskovým sektorem při obnově památek?

V situaci, kdy řada vlastníků není schopna zvládat vlastními silami náročnou péči o památku jak po stránce

ANNA MATOUŠKOVÁ

- ▶ Vystudovala historii na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy.
- ▶ V letech 1980–1994 působila v Muzeu Českého krasu v Berouně jako historička.
- ▶ Od roku 1994 do roku 2001 zastávala post místostarostky města Berouna.
- ▶ Mezi lety 2001–2007 působila jako vedoucí odboru kultury a památkové péče na Krajském úřadu Středočeského kraje.
- ▶ Od roku 2007 zastávala post ředitelky odboru památkové péče Ministerstva kultury.
- ▶ V roce 2010 byla jmenována náměstkyní pro oblast kulturního dědictví.

ekonomické, tak administrativní, a navíc za podmínek, kdy státní rozpočet nemůže pokrýt oprávněné požadavky vlastníků památek po finanční kompenzaci veřejného zájmu, roste význam neziskových organizací, které se věnují péči o památkový fond. Ministerstvo kultury vnímá stále širší zapojení neziskového sektoru do péče o památky jako veskrze pozitivní jev, i když je nutno podotknout, že škála motivací, proč neziskový sektor vstupuje do oblasti nakládání s památkovým fondem se velice rozrůstá a ne všechny jsou vedeny opravdovou snahou památkám pomoci. Náš úřad nejen sleduje a vyhodnocuje vztah neziskového sektoru k památkovému fondu, ale snaží se s neziskovým sektorem stále efektivněji komunikovat a spolupracovat.

Pořádá Ministerstvo kultury semináře či školení k problematice financování památek?

Ministerstvo kultury se v této oblasti soustřeďuje především na spolupráci s krajskými úřady a obcemi s rozšířenou působností, tedy na úředníky, se kterými spolupracujeme při administrativě našich dotačních programů. Jsou-li s problematikou dobře obeznámeni oni, je zde záruka, že budou připraveni k metodické pomoci vlastníkům památek ve svém správním obvodu.

Jak Ministerstvo kultury hodnotí nový způsob financování oprav pa-

NA STŘECHU KOSTELA V LANŽHOTĚ LIDÉ VYBRALI PENÍZE HLAVNĚ MEZI SEBOU, VIZ TÉŽ FOTO NA OBÁLCE.

mátek, totiž jejich adoptování?

Adopce památek je novým fenoménem, jímž se projevuje pozitivní vztah občanů ke kulturnímu dědictví. Přijetí bezprostřední osobní odpovědnosti za konkrétní památku je šancí pro záchranu kulturního statku, ale je také velice působivým příkladem pro ostatní. Adopce je jedním z neefektivnějších způsobů záchrany památek místního významu – tedy kulturních statků, na něž se nevztahuje právní ochrana, a tím ani možnost získání dotace v rámci státních památkových programů. Ministerstvo tento trend vítá a určitě se jím bude zabývat. Věřím, že to může být naše společné téma pro budoucnost, každopádně o úspěšných adopcích by se mělo vědět nejen v místě, kde se uskutečňují!

Jakou roli při získávání finančních prostředků na obnovu památek podle Vás sehrávají veřejné sbírky?

To je velice těžká otázka. Veřejné sbírky zaměřené na kulturní dědictví jsou v podstatě nepopsanou kapitolou v rámci financování péče o památky v České republice. Jsem velice ráda, že Ministerstvo kultury našlo v Institutu pro památky a kulturu, o.p.s., partnera, se kterým se bude moci na toto téma soustředit jak v oblasti sledování a vyhodnocování veřejných sbírek zaměřených na památky, tak v oblasti veřejného ocenění těch sbírek, které příkladným způsobem památkám pomohou.

V čem si myslíte, že má náš stát rezervy v oblasti financování památek? Co by se mělo zlepšit? Lze se inspirovat v zahraničí?

Klíč ke všem zlepšením spočívá v hlubším pochopení toho, co pro naši společnost a její ekonomiku znamená kultura, respektive nakládání s památkami, a to na všech úrovních, kde se rozhoduje o veřejných rozpočtech. Památkový fond není jen stále bezdná kasička, ale také kapitál, který je schopen generovat výnosy a ovlivňovat zaměstnanost. Často slyšíme výrok, že památky jsou naše moře. Až za ním bude patrné jeho plné pochopení, nebudeme se muset tázat, jaké jsou rezervy.

Co Vás v oblasti péče o památkový fond České republiky v poslední době potěšilo?

Při odpovědi záměrně nevykročím z kontextu tohoto rozhovoru a konstatuji, že mi velkou radost udělal letošní první ročník celorepublikové soutěže veřejných sbírek MÁME VYBRÁNO na obnovu památek a historicky cenných objektů. Projekt je výsledkem spolupráce mezi Institutem pro památky a kulturu, o.p.s., a Ministerstvem kultury. Přinesl dobré výsledky a je výzvou pro budoucnost. Jsem moc ráda, že se nám podařilo vítěze soutěže podpořit nejen morálně, ale také finančně. ■

NOVELA ZÁKONA

VEŘEJNÉ SBÍRKY

Dne 1. července 2012 nabyl účinnosti zákon č. 120/2012 Sb., o veřejných sbírkách, kterým se mění zákon č. 117/2001 Sb.

Jednou z nejvýraznějších změn je délka trvání sbírek. Pořadatelé se mohou rozhodnout pro dobu určitou, tj. maximálně 3 roky, nebo nově pro dobu neurčitou.

Úprava se týká také způsobu vybírání a shromažďování finančních prostředků. Kromě zvláštního bankovního účtu, sběracích listin, pokladniček, prodeje předmětů či vstupenek mohou pořadatelé využít i dárcovské textové zprávy a složení hotovosti do pokladny zřízené právnickou osobou. Navíc může příslušný krajský úřad na základě žádosti rozhodnout o jiném transparentním způsobu vybírání. Subjekty pořádající veřejné sbírky tak mohou prosadit i nové dárcovské metody.

Právnická osoba je povinna pro každou sbírku zřídit zvláštní bankovní účet. Podle novely zákona tvoří výjimku sbírky konané výlučně prostřednictvím pokladniček nebo sběracích listin po dobu nejvýše 3 měsíců. Současně se také zavádí pojem „putovní pokladničky“, a to v případě, kdy má být stejná pokladnička použita ke konání sbírky ve správních obvodech několika obecních úřadů.

Novela zákona by měla zrychlit a zjednodušit celý proces vyhlášení, schválení a transparentního organizování veřejné sbírky.

PŘÍKLADNĚ OPRAVENÝ NOVÁKŮV STATEK STOJÍ VE VESNICKÉ PAMÁTKOVÉ ZÓNĚ OLEŠNÁ.

ZAJÍMAVÁ REKONSTRUKCE

Novákův statek v Olešné

Ve spolupráci s časopisem Rodinný dům připravujeme pravidelně články o bydlení v historických stavbách různého typu. Hledáme zajímavé příklady, které dokládají skutečnost, že staré domy lze citlivě a moderně opravit a využívat. Rozhodli jsme se vám popsat příběh majitele památkově chráněné usedlosti, v níž žije a pracuje. Plánuje se také zpřístupnění statku veřejnosti.

po staletí známý pod jménem dávného majitele jako Novákův statek.

„Rozhodování, zda statek koupit, zabralo poměrně hodně času. Stavební prodává pan Šmíd, který ho sám koupil v roce 1984 a po rekonstrukci ho využíval jako rekreační objekt,” popisuje Jiří Klimeš část historie vlastnictví statku, který je od roku 2001 v majetku jeho a jeho paní. Nejstarší zmínka o gruntu, na kterém se Novákův statek nachází, je z roku 1651. Roubené stavení, které Klimešovi dnes obývají a které je součástí vesnické památkové zóny Olešná, pak pochází z roku 1788.

„Do toho již zmíněného roku 1984 byl dům v intaktním stavu, ovšem značně zchátralý. Poslední majitel před námi ho rekonstrukcí zachránil před rozpadnutím či dokonce cílenou demolicí, na druhou stranu ale ne citlivými zásahy významně poškodil historickou hodnotu objektu,” vzpomíná Jiří Klimeš na stav, ve kterém s manželkou převzali statek a se kterým rozhodně neměli v úmyslu se smířit. Dům koupili už se záměrem obnovit jeho historickou podobu a také se hned pustili do plánování.

Na počátku příběhu obnovy Novákova statku, jedné z nejzajímavějších českých venkovských památek současnosti, byla náhoda. Jiřina a Jiří, dnes oba Klimešovi, spolu ještě za svobodna žili v bytě ve středočeských Hořovicích a jednoho dne se rozhodli, že si pořídí horskou roubenku v Krkonoších. Už ji měli vybranou, když cestou z banky zjistili, že na prodej je také roubené stavení v jejich domovském podbrdském kraji – historický statek v Olešné,

TEXT – MARKÉTA LAJDOVÁ
FOTO – JIŘÍ KLIMEŠ

Pochopitelně za pozornosti a aktivní účasti Národního památkového ústavu, což v případě Novákova statku není zdaleka jediný úřad, se kterým mají majitelé co do činění. Vedle obnovy roubeného statku se Klimešovi totiž rozhodli obnovit i zbytek areálu, a to způsobem, který by nebylo možné zvládnout bez dotací z veřejných zdrojů.

Tak trochu skanzen

Aby místu, na kterém stojí jejich nový domov, vtiskli ještě více z původního historického rázu, rozhodli se majitelé na svůj pozemek postupně přemísť několik dalších historických objektů z různých míst Středočeského kraje. Zachránili tak tři další památky – velkou roubenou stodolu, na kterou byl v původním místě již vydán demoliční výměr, rámovou kolnu a malý roubený špýchar. Čtveřici zmíněných historických budov v areálu doplňují dva kamenné sklepy, osmnáct metrů

hluboká kamenná studna s roubeným rumpálem a zděná hospodářská budova vystavěná na počátku dvacátého století, která ilustruje přirozený stavební vývoj v průběhu staletí.

„To, že jsme obnovu zdemolovaného areálu nemohli v žádném případě zvládnout bez několika účelových dotací, je dáno zejména velkým rozsahem celé regenerace statku. Je potřeba si uvědomit a neustále připomínat, že bez příspěvků z veřejných zdrojů bychom ty památky prostě nezachránili,” objasňuje energicky Jiří Klimeš a jeho zapálený pohled naznačuje, že je myšlenkami u některé z již proběhlých prací nebo ještě spíše v blízké budoucnosti – regenerace areálu Novákova statku má být letos dokončena obnovou nově nalezeného kamenného sklepa pod přeneseným roubeným špýcharem a finálními úpravami nově založené venkovské zahrady. Hlavní

stavební akcí roku 2012 ovšem bude dokončení výstavby Informačního centra Brdy – naučně vzdělávacího, odpočinkového a interaktivního prostoru otevřeného v areálu Novákova statku široké veřejnosti.

Chvála odborníkům

Veřejnost už měla možnost navštívit historický statek i v uplynulých letech při různých nepravidelných kulturních akcích. Velký obdiv budí hlavně práce řemeslníků, kteří napodobili historické postupy. „Moc spokojeni jsme byli se šindelářem Josefem Čábelkou, který obnovil šindelovou střechu na roubeném domě a nyní připravuje krytinu na kamenný sklep. Šikovný tesař Jan Kolář pomáhal s obnovou přenesené kolny a vytvořil kopii vrat do přenesené stodoly, truhlářských prací se ujal František Tráva ze Žebráku. Těch šikovných řemeslníků ale bylo a je samozřejmě víc,” říká pán domu, jemuž pochvala kvalitních

ZAUJALO NÁS

Jednou ze staveb přenesených na pozemek Novákova statku v Olešné je rámová kolna, která původně stávala v 17 kilometru vzdáleném Křešíně. Kolnu noví majitelé před transferem rozebrali na části a následně povolali auto s hydraulickou rukou, která v kontrastu s materiálem z roku

1818 působí zvláště výhrůžně, nicméně bez ní by nebylo možné kolnu naložit a zase složit. Nejzajímavější částí celé anabáze byl přenos štítu kolny coby celku. Opět pomohla hydraulická ruka, pak ovšem štít zhruba rok čekal opřený o plot, než se vyřídí formality a následně ho pět lidí bude moci vlastníma rukama dostat na jeho místo v kolně.

INTERIÉRY POSTIŽENÉ NECITLIVÝMI ZÁSADY SE PROMĚNILY V PŘÍJEMNÉ OBYTNÉ PROSTORY.

odborníků rozhodně nečiní problém. Snad ještě pochvalnější tón má vyhrazen pro pracovníce Národního památkového ústavu, s nimiž je při obnově historického areálu v těsném kontaktu: „Desítky nebo snad stovky konzultací, tisíce finálních řešení detailů. Vždycky se ale povedlo najít tu správnou cestu a dneska musím říct, že památkářky jednoznačně přispěly k vyšší kvalitě zvolených postupů a obnovy jako takové.“

Diagnóza: majitel starého domu

Přestože Klimešovi přiznávají, že kdyby před deseti lety zůstali bydlet v bytě, byl by jejich život asi jedno-dušší, jsou svému projektu naprosto oddáni. Svědčí o tom nejen fakt, že vydrželi a dále obnovují, ale třeba i perfektně zpracované internetové stránky www.novakuvstatek.cz nebo skutečnost, že bez ohledu na kupu starostí s obnovou vlastní usedlosti před pěti lety iniciovali také regeneraci staročeské návsi v Olešné. Klimešovi jsou přesvědčeni, že ne každý je povolán vlastnit starý dům. Žít ve starém domě je podle nich svého druhu diagnóza, jež snad nej-lépe vyjádřil Antoine de Saint-Exupéry v knize Malý princ větou: „Stáváš se navždy zodpovědným za to, cos k sobě připoutal,“ která je jedním z oblíbených citátů Jiřího Klimeše.

„Já věřím, že až obnovu letos dokončíme, bude nás nejen čekat

klidnější život, ale náš areál bude mimo jiné sloužit i dalším majitelům venkovských stavení jako inspirace a pomyslný návod k obnově a údržbě nejen památkově chráněných domů. Lidé vyrůstající v prostředí necitlivě přestavěných domů postupně ztrácejí cit pro jejich dávnou harmonii a podle podvědomých představ a požadavků na podobu a komfort domova pak korigují svoje další kroky. U starého domu se nevyplácí spěch a bezhlavé používání všech postupů a technologií, které dnes nabízí stavební trh. Každý neuvážený krok může zlomit duši domu. Může

mu vzít přirozenost a kouzlo. Znetvořit útulnou chalupu v nevzhlednou stavbu, která hyzdí krajinu. Žádný ze zásahů, který pozmění krajinu, není nikdy věcí zcela soukromou,“ uzavírá prohlídku Novákova statku jeho majitel, který sám s odstupem říká, že by zpětně pro větší šetrnost a autentičnost při obnově využil ještě více druhotných materiálů z jiných historických objektů. Závěrečný pohled na celý areál statku pak doslova nutí ke konstatování, že název usedlosti je dnes především projevem úcty k tradici. Statek je totiž už deset let Klimešův. ■

HISTORICKÝ SNÍMEK AREÁLU STATKU S ROUBENÝM DOMEM A ZDĚNOU HOSPODÁŘSKOU BUDOVOU.

Nadace a nadační fondy

V České republice existuje několik desítek nadací a nadačních fondů, které se věnují obnově a využívání památek. Představujeme vám sedm různorodých organizací, další postupně uvádíme na www.propamatky.info.

Posláním nadace je podporovat obnovu a ochranu kulturního dědictví České republiky s důrazem na opomíjené památky. Toho chce nadace dosáhnout zvyšováním zájmu veřejnosti a prosazováním spolupráce mezi podnikatelskou, neziskovou a právní sférou.

www.nadaceof.cz

Nadace byla založena s cílem podporovat a rozvíjet duchovní a humanitární hodnoty, životní prostředí, vzdělání, sportovní či kulturní aktivity a oblast sociálně-zdravotních služeb. Od roku 2008 byly podpořeny také opravy několik desítek památek.

www.nadaceokd.cz

Nadace VIA podporuje a posiluje aktivní účast veřejnosti na rozvoji demokratické společnosti v České republice. Prostřednictvím Fondu kulturního dědictví se nadace zaměřuje na dobrovolnou záchranu, obnovu i údržbu drobných památek místního významu.

www.nadacevia.cz

Nadační fond obětem holocaustu je nezisková organizace, kterou zřídila Federace židovských obcí v České republice v roce 2000. Fond podporuje rekonstrukci a záchranu židovských památek, rozvoj židovských komunit a všestranně pomáhá obětem holocaustu.

www.fondholocaust.cz

Posláním nadace je ochrana kulturních památek, zejména architektonických staveb, a ochrana užitého umění designérů první poloviny 20. století. Jedná se o obnovu a ochranu kulturního dědictví České republiky, které svým významem přesahuje daný region.

www.nck.cz

Posláním nadace je získávání finančních i nefinančních prostředků pro opravy a údržbu historických železničních kolejových vozidel, drážních staveb, zařízení a vybavení, zejména ve vlastnictví Národního technického muzea, Českých drah, ale i jiných subjektů.

nok.webnode.cz

Hlavní činností nadace je záchranu barokních památek v České republice, jejich výzkum, obnova a zpřístupnění nejširší veřejnosti. Barokní sochy spravované nadací jsou deponovány v lapidáriu v Rámové ulici v Praze na Starém Městě.

www.barok.cz

KONFERENCE O FINANCOVÁNÍ PAMÁTEK SE USKUTEČNILA V DOMINIKÁNSKÉM KLÁŠTEŘE V PRAZE.

KONFERENCE

Památky a finance

Peněz na obnovu památek z dotací ubývá a čím dál více lidí se snaží vzít osud chátrajících objektů do svých rukou – adoptují kapličky, zakládají sdružení nebo kupují objekty do soukromého vlastnictví. Jak financovat památky jinak než z dotací? Kolik prostředků může přinést veřejná sbírka a jak využívat on-line dárcovství?

Na tyto a další otázky se snažila dát odpovědi konference o financování památek, kterou 29. května 2012 pořádal Institut pro památky a kulturu, o.p.s., ve spolupráci s Ministerstvem kultury a Národním památkovým ústavem v klášteře dominikánů v Praze.

„Spousta lidí se v oboru dotací neorientuje, nosí špatné formuláře, tápe v termínech. A mnohdy netuší, že se dají sehnat peníze i jinými způsoby. Proto jsem realizoval internetový portál PROPAMÁTKY. Na základě informací, které od lidí postupně získáváme, vytváříme cennou databázi obnovy památek, rozšiřujeme povědomí a provozujeme poradenskou činnost,“ řekl Aleš Kozák, zakladatel Institutu pro památky a kulturu, o.p.s., který portál provozuje.

Češi jsou štedří, jen nevědí, jak na to

Mnozí vlastníci památek spoléhají spíš na soukromé dárcovství. To v České republice rostlo do roku 2007, poté začalo stagnovat. Zastavení však není způsobeno krizí, ale spíš kapacitou oslovených lidí. České neziskovky totiž většinou vybírají drobnější částky od spousty malých dárců, ale neumí získat pozornost těch velkých. Celková výše darů na dobročinné účely činí v Česku cca 5 miliard korun, přičemž podíl firemních a soukromých dárců je přibližně stejný. „Daří se oslovovat čím dál víc lidí, ale dávají míň. Neumíme

oslovovat velké dárce. Rekonstrukce památek jsou přitom často značně nákladné projekty, které velké dárce potřebují. V zemích s neporušenou filantropickou tradicí, jako jsou například USA, pochází 40 až 45 procent darů od pěti procent nejbohatších,“ upozornil Jan Kroupa z Českého centra fundraisingu. „Výše darů v Česku se pohybuje ve výši 0,2 procenta HDP, v USA a v západní Evropě činí něco přes 2 procenta,“ dodal.

On-line dárcovství je na vzestupu

Od července začala platit novela zákona o veřejných sbírkách 117/2001. Připravována je ve spolupráci s neziskovými organizacemi od roku 2005. Přinese administrativní zjednodušení pro konání sbírek a sníží finanční náklady pro neziskovky. Díky ní bude také možné vyhlásit dlouhodobou sbírku na dobu neurčitou, tzv. kontinuální sbírku, což umožní lepší práci s individuálními dárce. Patří sem nově i DMS. Veřejné sbírky na ulicích sice ztrácejí na oblibě, narůstá ale význam oslovovat dárce novými formami, například on-line dárcovstvím. To již umožňuje portál DARUJSPRAVNE.CZ, který usiluje o rozvoj odpovědného dárcovství.

Martina Adlerová

napsáno pro ČT24
redakčně zkráceno

SOUTĚŽ

Máme vybráno

Institut pro památky a kulturu, o.p.s., ve spolupráci s Ministerstvem kultury a Národním památkovým ústavem připravil projekt k financování památek s názvem MÁME VYBRÁNO. Jeho součástí byla i soutěž veřejných sbírek.

Veřejné sbírky soutěžily ve třech kategoriích: 1. Finančně nejúspěšnější veřejná sbírka v roce 2011, 2. Nejlépe prezentovaná veřejná sbírka v roce 2012, 3. Cena veřejnosti MÁME VYBRÁNO (celkem bylo evidováno 2.138 hlasů). Pořadatel soutěže rozdělil s podporou Ministerstva kultury mezi vítěze této kategorie celkem 50 tisíc korun. Slavnostní vyhlášení

VÍTĚZOVÉ SOUTĚŽE MÁME VYBRÁNO PŘEVZALI OCENĚNÍ OD GENERÁLNÍ ŘEDITELKY NPÚ N. GORYCZKOVÉ.

vítězů jednotlivých kategorií se konalo 29. května v klášteře dominikánů v Praze po skončení konference o financování památek.

V první kategorii o finančně nejúspěšnější sbírku ukončenou v roce 2011 svedlo klání celkem 48 veřejných sbírek. Z toho bylo 38 sbírek na nemovité památky a 10 na movité. Nejvíce bylo vyhlášeno sbírek na církevní památky (32). Na další památky to bylo 16 sbírek. Nejvíce vyhlásovatelů bylo z řad občanských sdružení, spolků a nadací. Následovaly obce a farnosti.

Mezi příklady církevních památek, na které byly vyhlášeny sbírky, patří varhany, kostely, zvonice, kaple, barokní hřbitovy a zvony. Ostatní jsou pak kubistické památky, zámky, mlýny, vyhlídka, turistická věž, pietní místa, domy – kulturní památky nebo budoucí muzea či sochy.

Celkem bylo ve výše uvedených 48 sbírkách ukončených v roce 2011 vybráno účtyhodných 10,3 milionu korun, přičemž průměrná výše jedné sbírky byla 214.753 korun.

Zbyněk Konvička

FINANČNĚ NEJÚSPĚŠNĚJŠÍ SBÍRKA

1. MÍSTO	Oprava kostela Povýšení sv. Kříže v Lanžhotě
2. MÍSTO	Navrácení sochy T. G. Masaryka do Jihlavy
3. MÍSTO	Oprava varhan v kostele sv. Ludmily v Praze 2

NEJLÉPE PREZENTOVANÁ SBÍRKA

1. MÍSTO	Obnova varhan chrámu sv. Petra a Pavla v Mělníku
2. MÍSTO	Stavba nových varhan v kostele sv. Martina v Třebíči
3. MÍSTO	Dokončení oprav špitální kaple sv. Anny ve Vyškově
3. MÍSTO	Oprava parní lokomotivy 464.202 do provozního stavu

CENA VEŘEJNOSTI

1. MÍSTO	Stavba nových varhan v kostele sv. Martina v Třebíči
2. MÍSTO	Dokončení oprav špitální kaple sv. Anny ve Vyškově
3. MÍSTO	Rekonstrukce kostela sv. Archanděla Michaela ve Smržovce

Jak funguje portál PROPAMÁTKY?

Často k nám do redakce přicházejí dotazy, jakým způsobem vlastně portál PROPAMÁTKY funguje, kdo pracuje v jeho redakci a jak je činnost portálu finančně zajištěna.

V redakci portálu PROPAMÁTKY pracuje celkem pět redaktorů. Větší část tvoří lidé se zdravotním hendikepem. Díky jejich práci každý den monitorujeme dotace, přinášíme zprávy a vytváříme oborový katalog firem, institucí a neziskových organizací. Naše služby rozvíjíme a přejeme si, aby pomáhaly stále více majitelům a správcům památek v celé České republice.

Fungování redakce finančně podporují odborní partneři. Klademe důraz na to, aby jejich předmět činnosti souvisel s péčí o památky

a abychom služby partnerů mohli doporučovat pro jejich vysokou kvalitu. Tento vzájemný vztah nazýváme partnerstvím, kterého si velice vážíme. Bez spolupráce partnerů a jejich podpory by portál nemohl fungovat.

Seznamte se s partnery, kteří se rozhodli s námi v roce 2012 spolupracovat a pomáhají tak dvakrát: podporují zaměstnávání lidí s hendikepem a současně provoz portálu PROPAMÁTKY, jehož stránky navštívilo za první pololetí letošního roku více než 40 tisíc návštěvníků.

Aleš Kozák

PARTNEŘI PORTÁLU

Kvalitní pálená střešní krytina pomáhá zastřešovat památky.
www.tondach.cz

Využijte našich zkušeností s osvětlením historických budov.
www.erco.com

Okna s dotekem historie a mistrovstvím našich předků.
www.mrnka.cz

Pálené i nepálené cihly, ale také dlažba „půdovka“.
www.heluz.cz

Odborná stavební a montážní firma s více než stoletou tradicí.
www.podzimek.cz

Omítky a malty na vápenném základě pro obnovu historických staveb.
www.kvk.cz

Institut pro památky a kulturu, o.p.s., který provozuje portál PROPAMÁTKY získal v roce 2012 dotaci od Nadace OKD v programu Pro budoucnost ve výši 250 000 Kč. Tyto prostředky jsou využívány jak na platy zaměst-

nanců, tzn. běžný provoz redakce, tak i pro tvorbu fundraisingového plánu, propagaci a vývoj nových funkcí. Cílem je zajistit dlouhodobou udržitelnost portálu, který je první svého druhu v České republice.

Čtvrtletník portálu PROPAMÁTKY
Ročník 1, číslo 2, vychází 4x ročně
Vydává: Institut pro památky a kulturu, o.p.s.

Redakce: Aleš Kozák, Jan Červinka, Zbyněk Konvička, Dagmar Koželuňová, Helena Pašková
Jazyková redakce: Lenka Kuboušková

Evidenční číslo: MK ČR E 208 18
© Institut pro památky a kulturu, o.p.s.
E-mail: redakce@instituteu.cz